

Konzultace – distanční výuka KJP AJ 5. 3. 2021 (1 hodina)

1) **Trpný rod** str. 66/11 + cvičení A + B – za vysvětlením trpného rodu – můžete poslat na zkontrolování na email: pucholtova@skola-auto.cz (nematurující z AJ – stačí cvičení A)

2) **Příroda** 12. lekce
116/ 1 a 3 – slovní zásoba (klíč str. 167)

3) **Věda a technika** 13. lekce
126/1,2,3 – slovní zásoba (klíč str. 167)

4) Zasílám upravená maturitní témata pro letošní rok – pokud budete mít nějaký dotaz, napište.

Jak se trpný rod tvoří?

Trpný rod tvoříme vždy pomocí slovesa **BE** a slovesa v **minulém přičestí** - koncovka -ed, nebo třetí tvar nepravidelných sloves (např. *be finished, be done, be opened, be started, be written, be built* atd.) Trpný rod můžeme vytvořit od téměř jakéhokoliv slovesa v jakémkoliv slovesném čase, včetně průběhových. Podívejte se na následující tabulku, kde uvidíte nejběžnější tvary, ve kterých se trpný rod objevuje:

čas	činný rod	trpný rod
přítomný prostý	Somebody writes books.	Books are written .
minulý prostý	Somebody wrote a book.	A book was written .
budoucí	Somebody will write a book.	A book will be written .
předpřítomný	Somebody has written a book.	A book has been written .
přítomný průběhový	Somebody is writing a book.	A book is being written .

Všimněte si, že v trpném rodě dáváme do požadovaného času sloveso BÝT. Tedy je-li v činném rodě sloveso v přítomném čase, v trpném bude v přítomném čase sloveso BÝT. Je-li v činném minulý, v trpném bude minulý čas slovesa BÝT. I když je v činném rodě přítomný průběhový, v trpném rodě bude v přítomném průběhovém čase sloveso BÝT. Zdá se možná, že je to obtížné, ale ve skutečnosti není. Prostě dáme sloveso BÝT do správného času a nakonec přidáme minulé přičestí významového slovesa (zde WRITTEN).

Kdy trpný rod použit?

1) Téma věty je jiné než činitel děje.

V češtině můžeme říct tyto dvě věty:

Shakespeare napsal Hamleta.

Hamleta napsal Shakespeare.

Jsou ve svém jádru vlastně totožné, funkci však mají odlišnou. První věta říká, co napsal Shakespeare, zatímco druhá oznamuje, kdo napsal Hamleta.

V angličtině to takto vyjádřit nemůžeme. Na prvním místě je vždy podmět, za slovesem vždy předmět. **Shakespeare wrote Hamlet.** ~~**Hamlet wrote Shakespeare.**~~

Zde by první věta vyjadřovala totéž, co výše uvedené české příklady. Druhá věta, ta červená, by však říkala, že Hamlet napsal Shakespeara, což je nesmysl. Pokud tedy upravíme slovosled druhé věty tak, aby byl na prvním místě podmět, dostaneme opět větu **Shakespeare wrote Hamlet.**

Jak tedy správně říci větu 'Hamleta napsal Shakespeare,' aby byla zachována i funkce věty? Na to budeme v angličtině potřebovat právě trpný rod.

Na prvním místě ve větě je to, o čem mluvíme a na druhém místě to, co o tom říkáme.

Pokud mluvíme o Shakespeareovi, Shakespeare je činitel děje (on píše), použijeme činný rod. Pokud však mluvíme o Hamletovi, Hamlet není činitel (Hamlet nic nepíše a nenapsal - krom pár dopisů), spíše 'trpěl pod perem Shakespearovým', proto použijeme **trpný rod.**

Shakespeare napsal Hamleta - Shakespeare wrote Hamlet. - mluvíme o Shakespeareovi, a říkáme o něm, že napsal Hamleta.

Hamleta napsal Shakespeare - Hamlet was written by Shakespeare. - mluvíme o Hamletovi, a říkáme o něm, kdo ho napsal.

Columbus discovered America. - činný rod, téma věty je Kolumbus, a říkáme o něm, že objevil Ameriku. Tuto větu bychom možná našli v encyklopedii pod heslem KOLUMBUS.

America was discovered by Columbus. - trpný rod, téma věty je AMERIKA, a říkáme o ní, kdo ji objevil. Tuto větu bychom naopak mohli najít v encyklopedii pod heslem AMERIKA

2) Činitel děje není důležitý

Trpný rod použijeme také tehdy, kdy pro nás v daný okamžik činitel děje není vůbec důležitý, a není potřeba ho zmiňovat.

America was discovered in 1492. - V této větě není činitel děje vůbec vyjádřen, buď proto, že je to všeobecně známý fakt, nebo proto, že to v dané situaci není důležité. Pořád je téma věty Amerika, a říkáme o ní, kdy ji objevili / kdy byla objevena.

3) Činitel děje není známý

Podobně je tomu v situaci, kdy činitele děje prostě neznáme.

My car was stolen yesterday. - činitele neznám, nebudu ho tedy pravděpodobně dávat jako podmět věty.

(Somebody stole my car yesterday. - tato věta by byla také možná, ale bylo by lepší se v tomto případě tomuto prázdnému podmětu vyhnout.)

A new cinema is being built in our town. - nevíme kdo ho staví, asi nějakí dělníci či stavbaři atd., ale nevíme kdo, a vlastně to ani není důležité.

(They are building a new cinema in our town. - podmět THEY je zde prázdný, nepředstavíme si pod ním nic konkrétního, proto je lepší se mu vyhnout právě použitím trpného rodu.)

BY nebo WITH?

Chceme-li v trpném rodě přeci jenom činitele děje zmínit, zpravidla bývá za předložkou **BY** (*America was discovered by Columbus, Hamlet was written by Shakespeare.*) Předložka **WITH** uvozuje spíše nástroj, než činitele:

The door was opened **by** a burglar.- Lupič je zde činitel.

The door was opened **with** a key.- Klíč zde není činitel ale nástroj.

Převod činného rodu na trpný

Častým učebnicovým cvičením bývá převést větu z činného rodu na trpný. Uvedeme si několik příkladů s komentářem:

The Chinese discovered gunpowder in the 9th century.

Budeme-li chtít tuto větu převést na trpný rod, musíme identifikovat podmět a předmět. Podmět je zde **the Chinese** a předmět **gunpowder**. Vě větě v trpném rodě bude jako podmět sloužit **předmět** této věty:

Gunpowder was discovered in the 9th century. **Gunpowder** was discovered **by the Chinese** in the 9th century.

Pokud se jedná o sloveso, které má dva předměty (přímý a nepřímý), je možné jako podmět věty použít jakýkoliv z nich.

She gave me the money. - první předmět (nepřímý) je **me** a druhý (přímý) je **the money**.

The money was given to me. - Jako podmět věty jsme použili přímý předmět.

I was given the money. - Jako podmět věty je zde použit nepřímý předmět, tedy **já**.

Takové použití nepřímého předmětu jako podmětu věty v trpném rodě nám může připadat zvláštní, nezvyklé apod., a to především proto, že to lze jen těžko přeložit slovo od slova do češtiny. Tím se však nenechte zmást.

Tyto věty jsou v angličtině běžné.

Podívejme se na několik dalších příkladů:

They offered him a new post.- **He was offered a new post.**

They told him that he had to stop smoking. - **He was told that he had to stop smoking.**

They taught him how to drive a tractor. - **He was taught how to drive a tractor.**

Otázka

se tvoří přehozením slovosledu – protože je tam sloveso „to be“:

Is it built? Was the money given to me? Was my car stolen?

Cvičení:

A Doplňte do vět správný tvar slovesa v závorce v trpném rodě (přítomný nebo minulý čas prostý)

1. How many newspapers.....(print) in Britain every day?
2. Who.....(this play / write) by?
3. German.....(speak) in Germany, Austria, and part of Switzerland.
4. The royal wedding.....(watch) by millions of people in 2011.
5. Nowadays, a lot of computers.....(make) in Korea.
6. The *Harry Potter* films.....(not direct) by Steven Spielberg.
7. How much.....(paper / recycle) in Poland each year?
8. In the UK, alcohol.....(not sell)to anyone under 18. It's against the law.

B Doplňte do vět správný tvar slovesa v závorce v trpném rodě.

1. The hotel room(clean) yesterday.
2. Tables and chairs (usually / make) of wood.
3. This ring (give) to me when I was a child.
4. The old building (demolish) tomorrow.
5. You can't come here. My flat (decorate) at the moment.
6. When (discover / Australia)?
7. I stayed at home because I (not / invite) to the party.
8. Volvo cars (not / manufacture) in Germany.

9. You're still writing your book? When (it / finish)?

10. "U2 have a new album!" – "Really? What (it / call)?"